

Københavns Universitets bestyrelse

SAGSNOTAT

26. NOVEMBER 2023

Vedr. **Revisionsprotokollat af 27. oktober 2023**Sagsbehandler **Koncern-Økonomi****KONCERN-ØKONOMI,
REGNSKABSSEKTIONEN,
KONCERNREGNSKAB (KOR)**NØRREGADE 10
1165 KØBENHAVN K

Baggrund

KU's institutionsrevisor Deloitte Statsautoriseret Revisionspartnerselskab (i det følgende benævnt 'Deloitte') har i efteråret 2023 udført revisionsbehandlinger i årets løb, hvilke er afrapporteret i Revisionsprotokollat af 27. oktober 2023 i vedhæftede bilag.

LOKATION: MUSEUMSHUSET, 05-3-310

Af protokollatet fremgår det, at revisionen er planlagt og udført for at sikre, at fokus i revisionen er på de væsentlige og risikofyldte forretningsområder og administrative funktioner, der har betydning for årsregnskabet.

DIR 35 32 15 78
MOB 60 46 59 80

Deloitte præciserer i protokollatets s. 797, at de anser fejl i regnskabsaflæggelsen over 200 mio.kr. for værende væsentlige for det samlede regnskab, samt at de vil afrapportere fejl i revisionsprotokollatet (såfremt der identificeres sådanne), der enkeltvis eller samlet overstiger 10 mio.kr.

daniel.larsen@adm.ku.dk
<http://oko.ku.dk/>

Overordnet vurdering af resultaterne af revisionen

Det vurderes, at der er tale om et tilfredsstillende protokollat med få bemærkninger fra institutionsrevisor.

Deloitte angiver bl.a. i protokollatet:

"Samlet set er det vores vurdering, at KU's bogholderi og økonomistyring muliggør en pålidelig regnskabsaflæggelse. [...] Den hidtil udførte revision har ikke givet anledning til væsentlige bemærkninger..."

Opsummering af den gennemførte revision samt indholdet af revisionsprotokollatet

SIDE 2 AF 11

Af protokollatets afsnit ”1. Konklusion på revisionen i årets løb”, opsummeres på de overordnede områder, der har haft Deloitte's fokus i deres tilrettelæggelse af revisionen.

Revisionen er tilrettelagt ud fra en risiko- og væsentlighedsbetragtning, hvor revisors vurdering heraf fremgår af en matrice afbildet i afsnit ”3

Revisionens fokusområder”. I protokollatet afrapporteres denne revision ud fra følgende opbygning:

- Finansiell revision (afsnit 4)
- Juridisk-kritisk revision og forvaltningsrevision (afsnit 5)
- Opfølgning på bemærkninger fra tidligere revisionsprotokollater (afsnit 6)

Protokollatet er opbygget således, at man kan vælge at læse de overordnede konklusioner og væsentligste informationer (”executive summary”) i venstre side af protokollatet (over- og i de grå bokse) og/eller vælge at gå ned i de nærmere detaljer til højre for de grå bokse.

Overordnet resultat af revisionen

Område	Bemærkning/ anbefaling	Side i protokollen	Ny*	Genganger/ opfølgning**	Bemærkning lukkes af***
Eksternt finansierede projekter	Revisorerklæringer vedrørende eksternt finansierede projekter giver fortsat anledning til bemærkninger.	806		X	
Økonomistyring	Deloitte vurderer samlet set, at KU's økonomistyring i den gennemgæede periode af 2023 er sket på passende niveau. Det er endvidere deres konklusion, at budgetterings- og opfølgingsfasen sker med øget præcision ift. tidligere år. Deloitte er enige i KU's fortsatte fokus på at øge budget og prognosesikkerheden.	794, 803, 804		X	
Regnskabsinstruks	Deloitte havde anbefalinger til den forestående opdatering af regnskabsinstruks (forår 2023). Anbefalingerne vedrører inklusion af ekstra afsnit om løbende vedligeholdelse af det interne kontrolmiljø. 2023: Anbefalet afsnit er inkluderet i aktuelt udkast til regnskabsinstruks 2023, Bemærkning er	795			X

Område	Bemærkning/ anbefaling	Side i protokollen	Ny*	Genganger/ opfølgning**	Bemærkning lukkes af***
	udgået af protokollatet, og markeres således som lukket.				
Regnskabsinstruks	<p>På baggrund af Deloitte's gennemgang af den gældende regnskabsinstruks og udkast til regnskabsinstruksen for 2023 er det deres anbefaling, at KU fortsat har fokus på implementering og efterlevelse af de nye afsnit i regnskabsinstruksen.</p> <p>F.eks. konstaterer de, at instruksens afsnit ”3.1 Det interne kontrolsystem” og ”3.2 Vedligeholdelse af det interne kontrolmiljø” omtaler generelle aktiviteter som risikovurdering, proces omkring tilrettelæggelse af kontrolaktiviteter og opfølgning på kortlagte risici, der fortsat ikke fuldt ud gennemføres som beskrevet.</p>	795	X		
Overordnede interne kontroller (Generelt)	<p>Deloitte anbefaler at KU udarbejder et dokumenteret overblik over iboende risici og interne kontroller i de finansielle processer.</p> <p>Deloitte anbefaler at KU i arbejdet omkring tilrettelæggelse af den/de fremadrettede administrative organisering og -processer inkluderer de anbefalinger, der fremgår af Økonomistyrelsens vejledninger om intern kontrol.</p>	795		X	
Overordnede interne kontroller (Controlling)	<p>Deloitte har ifm. revisionen (2022) konstateret, at KU ikke har haft de nødvendige ressourcer til at udføre enhver controlling-handling, som har været planlagt.</p> <p>Deloitte anbefalede at sikre, at overvågningen på controlling-området svarer til de opgaver, der er beskrevet i regnskabsinstruksen.</p> <p>2023: Bemærkning er udgået af protokollatet, og markeres således som lukket.</p>				X
Løn og gager	<p>I forbindelse med revisionen af engangsvederlag, funktions- og kvalifikationstillæg har Deloitte konstateret, at 4 ud af 7 stikprøver (57%) relateret til engangsvederlag ikke overholder styrelsens krav.</p> <p>Deloitte har konstateret, at ordinær løn, matematisk beregnet merarbejde og kvalifikationstillæg er udbetalt som engangsvederlag, hvorfor de anbefaler KU at have øget fokus på området og styrke de relevante interne kontroller på området.</p>	794	X		

Område	Bemærkning/ anbefaling	Side i protokollen	Ny*	Genganger/opfølgning**	Bemærkning lukkes af***
Løn og gager (KUPA)	Deloitte er ifm. revisionen blevet oplyst, at udfordringerne forbundet med implementeringen af nyt HR-system (KUPA) er løst, og at historiske differencer er afklaret.	794		X	
Generelle IT-kontroller	Deloitte vil ifm. revisionen af feriepengeforpligtelsen (februar 2024) følge op på datakvaliteten. Den etablerede procedure for periodisk revurdering af brugerrettigheder i STADS er udført i 2023. Deloitte anbefaler, at KU styrker kontrollen yderligere ved at følge op på, hvorvidt eventuelle rettelser, der er identificeret af decentrale ledere, er foretaget. Deloitte har herudover konstateret, at KU har en passwordpolitik, der ikke stiller krav til kompleksitet i password, hvilket de anbefaler. De har konstateret, at sådanne krav om password-kompleksitet er de facto implementeret i STADS, men anbefaler at dette udbredes til Windows AD for hhv. brugergrupperne Admin og Guest.	801		X	
Generelle IT-kontroller (Backup-procedurer)	Deloitte anbefaler, at KU selv vurderer, om dennes backupprocedurer er tilstrækkelige til at sikre, at KU overholder bogføringslovens krav til opbevaring af regnskabsmateriale, og at bogføringsmaterialet kan genskabes, hvis det går tabt.	801	X		

* Punktet fremgår ikke af de seneste to revisionsprotokollater

** Punktet fremgår af minimum én af de seneste to revisionsprotokollater

*** Deloitte angiver eksplicit at punktet betragtes som lukket, eller KU antager at punktet ikke vil fremgå igen (fx en beløbsmæssig fejl i et enkelt regnskabsår, som ikke har relevans for næste regnskabsår)

Deloitte har i alt afgivet 6 ”lyskurve-vurderinger”, hvor der er givet følgende vurdering:

- **5** har fået vurderingen ”Ingen væsentlig eller kritiske kommentarer” (**grøn**)
- **1** har fået vurderingen ”Ingen væsentlige kommentarer, men med anbefalinger eller observationer, der har ledelsens bevågenhed, for at imødegå risici eller områder/oplysninger, som bør have bestyrelsens opmærksomhed” (**gul**)
- **0** har fået vurderingen ”Risiko, der har væsentlig betydning for vurdering af årsrapporten og kræver ledelsens bevågenhed” (**rød**).

Protokollatets ene ”gule” vurdering (●) vedrører følgende:

SIDE 5 AF 11

1. Løn og ansættelsesmæssige dispositioner

Deloitte har konstateret, at bortset fra engangsvederlag, er der etableret tilstrækkelige forretningsgange og interne kontroller vedrørende løn og ansættelsesmæssige dispositioner.

Gennemgang af engangsvederlag har givet anledning til bemærkninger, da Deloitte har konstateret, at 4 ud af 7 stikprøver (57 %) relateret til engangsvederlag ikke overholder styrelsens krav.

Deloitte har testet om det, der er udbetalt som engangsvederlag, reelt er engangsvederlag ud fra definitionen i Medarbejder- og Kompetencestyrelsens Personale Administrative Vejledning (PAV), som definerer hvad der må udbetales til medarbejderne.

Deloitte har konstateret, at ordinær løn, matematisk beregnet merarbejde og kvalifikationstillæg fejlagtigt er registreret og udbetalt som engangsvederlag, hvorfor de anbefaler KU et øget fokus på området, herunder at styrke kontrollerne på området.

Årsagen til at disse bemærkninger er løftet ind i protokollen er desuden, at de er afdækket i den juridisk kritiske del af revisionen, hvor også relativt mindre forhold skal rapporteres.

Fælles HR bemærker, at der er planlagt en analyse af forretningsgange og interne kontroller på lønområdet med henblik på at sikre kvalitet og effektivitet af disse, herunder i forhold til engangsvederlag. Nødvendige justeringer af forretningsgange og kontroller vil blive udviklet og implementeret i forlængelse heraf.

Områder uden ”lyskurve-vurderinger”, men med observationer og anbefalinger

1. Økonomistyring

Deloitte har omtalt KU's Økonomistyring i afsnit ”1 Konklusion på revisionen i årets løb” (s. 794), samt i afsnit ”5.1 Aktivitets- og ressourcestyring (økonomistyring)” (s. 803-804).

Deloitte vurderer at KU's økonomistyring i den gennemgåede periode af 2023 er sket på passende niveau. KU har inden for de undersøgte områder

etableret forretningsgange og interne kontroller, der sikrer, at ledelsesinformationen er styringsrelevant og baseret på validt datagrundlag.

Som led i KU's målsætning og arbejde med prognosepræcision, er fakulteternes opsparing og plan for anvendelsen heraf nu ifølge Deloitte en central del af de strategiske drøftelser på mål- og handleplansmøderne.

Deloitte noterer, at der i forbindelse med udarbejdelsen af endeligt budget 2023 har været en proces for en nærmere validering og analyse af robustheden af fakulteternes budgetter, der samtidig er blevet drøftet på efterårets handleplansmøder mellem universitetets ledelse og fakulteternes ledelse.

Det er Deloitte's vurdering, at budgetterings- og opfølgingsfasen sker med øget præcision henset til, at den ledelsesmæssige korrektion var på 201,6 mio.kr. i Ø2 2022, mens korrektionen er på 91,2 mio.kr. i Ø2 2023.

Deloitte er enige i KU's fortsatte fokus på fortsat at øge budget- og prognosesikkerheden.

2. Regnskabsinstruks

Deloitte konkluderer i afsnit "1. Konklusion på revisionen i årets løb" (s. 795), at regnskabsinstruksen i hovedtræk efterlever Økonomistyrelsens fastsatte retningslinjer for udarbejdelse af regnskabsinstruks.

På baggrund af Deloitte's gennemgang af den gældende regnskabsinstruks og udkast til regnskabsinstruksen for 2023 er det deres anbefaling, at KU fortsat har fokus på implementering og efterlevelse af de nye afsnit i regnskabsinstruksen.

F.eks. konstaterer de, at instruksens afsnit "3.1 Det interne kontrolsystem" og "3.2 Vedligeholdelse af det interne kontrolmiljø" omtaler generelle aktiviteter som risikovurdering, proces omkring tilrettelæggelse af kontrolaktiviteter og opfølgning på kortlagte risici, der fortsat ikke fuldt ud gennemføres som beskrevet.

Koncern-Økonomi er bekendt med, at ikke alle aspekter af afsnit 3 om intern finansiel kontrol udføres som beskrevet i instruksen.

Afsnittet, der første gang blev forfattet ifm. opdateringen af regnskabsinstruksen i 2022, er bygget op om en ønsket situation, og med fagligt udgangspunkt i styrelsens vejledninger om intern finansiel kontrol, vejledning for udarbejdelse af regnskabsinstruks, samt internationalt anerkendte kontrolrammeværker (COSO).

Afsnittet beskriver derfor i overordnede termer det interne kontrolmiljø-setup, som vi på KU aspirerer mod.

SIDE 7 AF 11

Opgaverne der omtales, vedrører primært opgaver i anden og tredje forsvarslinje¹.

Der vil i forbindelse med administrationsreformen blive taget nærmere stilling til, hvordan Økonomistyrelsens anbefalinger kan blive gennemført på hensigtsmæssig vis.

For nuværende konstateres det desuden, at dette også er Deloitte's nuværende konklusion, at KU har et passende kontrolmiljø, dog med mulighed for de bl.a. oven for – og i det efterfølgende afsnit neden for – omtalte forbedringer.

3. Overordnede interne kontroller (Generelt)

Beskrivelse af udført revision, konklusion og anbefalinger, fremgår af afsnit ”1. Konklusion på revisionen i årets løb” (s. 795).

Deloitte vurderer, at KU har et passende kontrolmiljø, der sikrer, at KU's rapporteringssystemer, forretningsgange og interne kontroller fungerer forsvarligt, dog med mulighed for forbedringer.

De statslige retningslinjer for god finansiell kontrol går i retning af øget dokumentation for de foretagne risikovurderinger.

Deloitte har i forbindelse med den løbende revision konstateret, at KU i lighed med sidste år ikke har et dokumenteret overblik over iboende risici og interne kontroller i de finansielle processer udarbejdet efter Økonomistyrelsens vejledning om finansiell kontrol.

En kortlægning af risici og kontroller har flere fordele, herunder vil det give et overblik over områder, der enten har for mange eller for få kontroller tilknyttet. Kortlægningen af det vil sikre en bedre udnyttelse af ressourcer og sikre et mere effektivt ledelsestilsyn under hensyntagen til de forskellige forsvarslinjer.

Koncern-Økonomi er enig med Deloitte i denne faglige vurdering af udbytte ved en komplet kortlægning af risici og kontroller. Koncern-Økonomi har for nuværende ikke tilstrækkelige ressourcer til at løfte denne opgave.

---

¹ Et kontrolmiljø opdeles typisk i 3 forsvarslinjer, der hhv. udgøres af første forsvarslinje (dem der udfører processer og kontroller), 2. forsvarslinje (controlling af første forsvarslinje og generel risikovurdering m.v.), samt 3. forsvarslinje (intern revision af de første 2 forsvarslinjer m.m.). KU har for nuværende ikke en intern revision.

Det er Koncern-Økonomis vurdering, at disse forhold med fordel kan og bør inkluderes i arbejdet med administrationsreformen, hvilket Deloitte også har anbefalet i tidligere protokollat.

4. Generelle IT-kontroller

Deloitte har udført revision af de af KU's IT-systemer, der ifølge Deloitte's risikovurdering og revisionsstrategi har relevans for regnskabsaflæggelsen (Navision Stat, IndFak2, STADS og SLS).

Deres revision er primært relateret til brugeradministration og kontroller relateret til brugeren af systemerne.

Den overordnede konklusion er, at KU for de reviderede områder har tilrettelagt passende kontroller på it-området. De har dog anbefalinger inden for periodisk revurdering af brugerrettigheder i STADS og passwordpolitik.

Slutteligt anbefaler Deloitte, at KU selv vurderer, om dennes backupprocedurer er tilstrækkelige til at sikre, at KU overholder bogføringslovens krav til opbevaring af regnskabsmateriale, og at bogføringsmaterialet kan genskabes, hvis det går tabt.

KU-IT har taget Deloitte's anbefalingerne på side 801 i protokollatet til efterretning, og vurderer muligheden for at efterkomme disse. Dog med bemærkning om, at KU-IT følger anbefalingerne fra Center fra Cybersikkerhed og NIST brugerautenticering/passwordpolitik.

Opfølgning på bemærkninger fra tidligere revisionsprotokollater:

Eksternt finansierede projekter (revisorerklæringer)

Deloitte har under afsnit 6. Opfølgning på bemærkninger fra tidligere revisionsprotokollater (s. 806), følgende bemærkninger til de i 2023 afgivne særskilte revisorerklæringer (i perioden 1.1-30.9).

Punkt 6.1 Revisorerklæringer vedrørende eksternt finansierede projekter (12. april 2023, punkt 6):

"Vi har i 2022 afgivet 51 særskilte erklæringer vedrørende projekter for EU samt andre eksterne bevillingsgivere om anvendte projektmidler, hvoraf 35 af erklæringerne har givet anledning til en eller flere bemærkninger. På de 35 projekter er der i alt 60 fremhævelser eller bemærkninger. For de 35 projekter er fejlene relateret til brugen af time sheets. Fejlene vedrører primært formalia (overholdelse af frister, rettidigt udfyldte og godkendte time sheets mv.).

Det er fortsat vores vurdering, at KU med fordel kan styrke processerne og forsvarslinjer omkring den formelle administrative projektstyring, og vi

anbefaler, at området tages med i overvejelserne om fremtidig organisering.”

SIDE 9 AF 11

Opfølgning 2023 t.o.m. 30. september:

Som det fremgår af ovenstående, er andelen af revisioner, der har givet anledning til bemærkninger, været faldende fra 2022 til 2023.

Tabellen nedenfor nedbryder denne udvikling for EU-projekter og øvrige projekter (f.eks. private fonde, som Novo Nordisk Fonden, eller danske offentlige fonde som Danmarks Grundforskningsfond) fra 2022 til 2023, idet der er tale om to meget forskellige billeder på disse områder.

	2022, 12 mdr.	2023, t.o.m. sept.
Projekterklæringer i alt	51	37
- Heraf EU-projekterklæringer	35	18
- Heraf øvrige erklæringer	16	19
Projekterklæringer med bemærkninger i alt	35 (69 %)	14 (38 %)
- Heraf EU-projekterklæringer med bemærkninger	34 (97%)	14 (77 %)
- Heraf øvrige projekterklæringer med bemærkninger	1 (6%)	0 (0 %)

Det fremgår af oversigten, at den samlede fejlprocent er faldet fra 69 pct. i 2022 til 38 pct. i 2023 (som angivet af Deloitte). Fejlprocenten for EU-sagerne er specifikt faldet fra 97 pct. til 77 pct., og således stadig høj men dog faldende. For de øvrige projektrevisioner er fejlprocenten reduceret til 0 i 2023. Der er tale om et øjebliksbillede baseret på relativt få sager.

Bemærkningerne for EU-projekterne vedrører primært formalia i forhold til overholdelse af frister samt rettidige udfyldte og godkendte time sheets (tidsregistrering).

Det er fortsat Deloitte's vurdering, at KU med fordel kan styrke processerne omkring den formelle administrative projektstyring, og anbefaler, at området tages med i overvejelserne om fremtidig organisering.

De anbefaler desuden, at KU øger fokus på at gennemgå de administrative krav og indgår dialog med bevillingsgiver på et tidligere tidspunkt for at opnå en evt. dispensation fra krav, der ikke kan indpasses i KU's administrative processer.

KU har udarbejdet oplæg til administrationsreform, der er præsenteret for bestyrelsen den 3. oktober 2023 og projektet er overgået til Designfasen, der løbet frem til ultimo marts 2024. Administrationsreformen forventes at styrke og ensarte den fælles service på KU, som også omfatter projektområdet.

Deloitte bibeholder punktet omkring særskilte projekterklæringer som åbent pba. ovenstående.

Koncern-Økonomi bemærker i tillæg til arbejdet med administrationsreformen, at der er igangsat og udført en række initiativer med henblik på at reducere antallet af bemærkninger.

Koncern-Økonomi har i løbet af 2022 og frem til foråret 2023 arbejdet med at gennemgå, kvantificere og kvalificere de fejltypen, som Deloitte's projektrevisioner har afdækket. Kvalitative og kvantitative data herom er viderebragt til fakulteterne, der har iværksat en række tiltag.

I tillæg til disse tiltag har der været afholdt en større workshop d. 6. juli 2023, med bred deltagelse på tværs af KU. Her var Deloitte inviteret til at fortælle mere om revision af tilskudsprojekter, særligt i relation til de hyppigste fejltypen på KU (timesedler og intern handel).

Koncern-Økonomi er endvidere i løbende dialog med Deloitte om, hvordan vi yderligere nedbringer antallet af fejl og mangler.

Det er Koncern-Økonomis forventning, at summen af disse initiativer vil reducere fejlmængden allerede i løbet af vinterhalvåret 2023-2024.

Koncern-Økonomi forventer i første kvartal 2024 at præsentere en status for arbejdet til administrativ ledelse samt forslag til igangsættelse af yderligere relevante tiltag.

Eksternt finansierede projekter (Aktivitets- og ressourcestyring)

Deloitte har under afsnit 6. Opfølgning på bemærkninger fra tidligere revisionsprotokollater (s. 807), fulgt op på deres bemærkning fra 12. april 2023 vedr. processerne/faserne pre-award, drift og afslutning og regnskabsaflæggelse.

Deloitte noterer følgende:

” I lyset af det store antal bemærkninger til de konkrete projektrevisioner har Deloitte og KU i samarbejde udvalgt underemnet Håndtering af eksternt finansierede projekter til plantemaet Aktivitets- og ressourcestyring for 2022. Formålet med underemnet var at identificere eventuelle svagheder

og forbedringspunkter i den måde, som KU håndterer eksternt finansierede projekter på.

SIDE 11 AF 11

Vi identificerede en række forbedringspunkter relateret til faserne pre-award, drift og afslutning og regnskabsafklæggelse. Vi har konkret konstateret svagheder relateret til beskrevne forretningsgange, overholdelse af tilsagnsskrivelse og kvalitetssikring. Herudover har vi konstateret mangler vedrørende overholdelse af bevillingsskrivelser, særligt for EU-projekter.”

I forbindelse med den løbende revision for 2023, har Deloitte forespurgt KU (Koncern-Økonomi) om konkrete tiltag for at imødegå deres observationer relateret til håndtering af eksternt finansierede projekter.

Koncern-Økonomi har oplyst at organiseringen af projektområdet er en del af arbejdet i den reform af universitetets administration, der pågår i 2023/2024. Det er derfor fortsat Koncern-Økonomis vurdering, at denne organisering bør være på plads, før der kan designes nye processer og vurderes implementering af nye større interne kontroller og/eller kontrolenheder.